

РОЗДІЛ XI. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 343.137.5

DOI <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.73>

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ СТАНДАРТИ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ДЛЯ СТВОРЕННЯ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПРАВООХОРОННИХ СИСТЕМ

Гавриленко В.В.,

кандидат юридичних наук,
докторант факультету міжнародних відносин,
Національного авіаційного університету
ORCID: 0000-0001-5425-1372

Гавриленко В.В. Міжнародно-правові стандарти як методологічна основа для створення та удосконалення національних правоохоронних систем.

Проголосивши твердий та незворотний курс на євроінтеграцію, Україна продовжує нарощувати темпи приведення своєї національної правоохоронної системи до сучасних світових та європейських стандартів, що є, у свою чергу, позитивним і дуже вагомим показником розвитку держави саме у демократичному руслі. Основними орієнтирами в цьому процесі, крім національних, історичних та правових традицій, мають бути міжнародно-правові стандарти, які дозволяють розбудовувати українську державність та її правову систему відкрито і прозоро у взаємодії з іноземним та міжнародним правом, шляхом запозичення і використання сучасних прогресивних зарубіжних правових концепцій, доктрин, ідей, загально визнаних міжнародних принципів, норм, стандартів.

Імплементация міжнародно-правових стандартів в українську національну правоохоронну систему почалося одразу з часу проголошення незалежності України та продовжувалося протягом тридцяти років, але саме зараз з'явилася необхідність прискорення цього процесу шляхом постійного та скрупульозного пошуку в міжнародно-правових джерелах, яких з кожним роком стає все більше і більше, нових демократичних напрямів функціонування судових та правоохоронних органів, новітніх форм та засобів гарантування і охорони ними прав, свобод і законних інтересів людини.

Крім аналізу джерел міжнародного права необхідно відслідковувати наукові напрацювання відомих зарубіжних та вітчизняних фахівців, які у своїх працях можуть запропонувати сучасні і дієві способи та прийоми запозичення міжнародно-правових стандартів у діяльності національних правоохоронних органів. Це також є

вагомим шляхом і методом вирішення основного питання щодо приведення української правоохоронної системи до сучасних світових та європейських стандартів. Проте не може бути непродуманого та простого механічного перенесення міжнародного стандарту або зарубіжного досвіду їх втілення у національні правоохоронні системи, оскільки наша держава є самобутньою країною зі своєю історією, культурою, менталітетом, власним шляхом розвитку права та правової системи, в яких поєднуються загально цивілізаційні і специфічні, властиві лише Україні, тенденції. У зв'язку з цим існує нагальна потреба аналізу існуючих вітчизняних та зарубіжних напрацювань стосовно запозичення міжнародно-правових стандартів як методологічної основи для створення та удосконалення національної правоохоронної системи, розробки прийнятних для України процедур і механізмів впровадження позитивних елементів організації і діяльності правоохоронних органів, що визначає необхідність проведення відповідних наукових досліджень.

Ключові слова: міжнародно-правові стандарти, правоохоронна система, права та свободи людини, забезпечення прав і свобод, правоохоронні органи, правоохоронна діяльність.

Havrylenko V.V. International legal standards as a methodological basis for the creation and improvement of national law enforcement systems.

Having declared a firm and irreversible course for European integration, Ukraine continues to increase the pace of bringing its national law enforcement system to modern world and European standards, which is, in turn, a positive and very important indicator of the state's development in a democratic direction. The main guidelines in this process, in addition to national, historical and legal traditions, should be international legal

standards that allow building Ukrainian statehood and its legal system openly and transparently in interaction with foreign and international law, by borrowing and using modern progressive foreign legal concepts, doctrines, ideas, generally recognized international principles, norms, standards.

The implementation of international legal standards into the Ukrainian national law enforcement system began immediately after the declaration of Ukraine's independence and continued for thirty years, but it is now necessary to accelerate this process by means of a constant and scrupulous search in international legal sources, which become more and more every year more and more, new democratic directions of the functioning of judicial and law enforcement bodies, the latest forms and means of guaranteeing and protecting human rights, freedoms and legitimate interests.

In addition to the analysis of the sources of international law, it is necessary to follow the scientific work of well-known foreign and domestic specialists, who in their works can offer modern and effective methods and techniques of borrowing international legal standards in the activities of national law enforcement agencies. This is also a significant way and method of solving the main issue of bringing the Ukrainian law enforcement system up to modern world and European standards. However, there cannot be an ill-conceived and simple mechanical transfer of an international standard or foreign experience of their implementation into national law enforcement systems, since our state is an original country with its own history, culture, mentality, its own way of developing law and legal system, which combine general civilizational and specific, trends peculiar only to Ukraine.

In this regard, there is an urgent need to analyze the existing domestic and foreign developments regarding the borrowing of international legal standards as a methodological basis for the creation and improvement of the national law enforcement system, the development of acceptable for Ukraine procedures and mechanisms for the implementation of positive elements of the organization and activity of law enforcement agencies, which determines the need to conduct relevant scientific research.

Key words: international legal standards, law enforcement system, human rights and freedoms, ensuring rights and freedoms, law enforcement agencies, law enforcement activities.

Постановка проблеми полягає в тому, щоб на підставі аналізу джерел, у яких містяться міжнародно-правові стандарти, та розгляду останніх наукових напрацювань відомих фахівців

ще раз привернути увагу наукової спільноти до міжнародно-правових стандартів у якості фундаментальних основ функціонування національних судових та правоохоронних органів, висловити своє бачення стосовно цих стандартів як методологічної основи не тільки для створення, але й постійного удосконалення національних правоохоронних систем у майбутньому.

Стан опрацювання цієї проблематики щодо дослідження міжнародно-правових стандартів та їх імплементації у національні правові та правоохоронні системи присвятили такі вітчизняні науковці, як: О.В. Балинський, О.М. Бандурка, В.В. Біліченко, Ю.Я. Касараба, Л.Р. Наливайко, П.М. Рабінович, О.С. Стеблинська, К.В. Степаненко, Ю.С. Шемшученко та ін. Але розгляд цих стандартів з боку їх функцій у якості методологічної основи для створення та удосконалення національних правоохоронних систем робиться вперше, що свідчить про актуальність обраного питання статті.

Метою статті є обґрунтування власної авторської думки щодо функцій міжнародно-правових стандартів, які необхідно розглядати у якості методологічної основи для створення та постійного удосконалення національних правоохоронних систем взагалі та діяльності національних судових та правоохоронних органів зокрема.

Виклад основного матеріалу. Подальші міркування стосовно проблеми статті ми поділимо на три частини. У першій частині розглянемо співвідношення категорії «правова система» із категоріями «система права» і «право», а також із категорією «національна правоохоронна система». Це необхідно для логічного переходу до «міжнародно-правових стандартів», завдяки імплементації яких у правове поле національних держав вище названі категорії наповнюються конкретним змістом.. Після характеристики основних джерел, де знаходяться міжнародно-правові стандарти, ми перейдемо к дослідженню функцій останніх, що, як раз, й складає методологічну основу для створення та удосконалення національних правоохоронних систем.

Говорячи про «правову систему», необхідно співвідносити її з такою категорією як «система права» і безперечно з ще більш загальною категорією – «право». Названими категоріями у своїх сучасних наукових працях оперують практично всі вітчизняні і зарубіжні вчені юристи. Дуже влучно з цього приводу висловився науковець А.М. Кучук, який проаналізувавши праці багатьох вітчизняних юристів дійшов до висновку, що «для юридичної науки загальновідомим є факт іманентності різним державам регулятивних особливостей забезпечення порядку у суспільстві. Подібність регулювання суспільних відносин дозволяє типологізувати національні

системи права. Зарубіжні правники переважно уникають використання слова «правова система», а використовуючи, фактично ототожнюють явище, що ним позначається, з іншим – позначуване терміном «право» [1, с. 16]. Отже, на думку науковця, всі три категорії (правова система, система права та право) настільки близькі, що іноді немає сенсу їх розрізняти за винятком окремих моментів, коли дійсно необхідно відобразити часткове, наприклад, правоохоронну систему, від загального – правової системи, куди перша входить у другу як окремий елемент.

Науковець Ю.М. Риженко вважає категорію «правова система» більш ширшою й більш стабільною порівняно з рештою. Більше того, на його думку, вона включає їх у себе: «явища, що входять до поняття «правова система» даного суспільства, говорять про характер як самої правової системи, так і суспільства загалом, а також про правову політику, правові гарантії, що надані суспільству державою. Змінюється суспільство – змінюється структура правової системи. Проте з яким би типом державності ми не мали справу, правова система завжди включатиме: право, систему права, систему законодавства і систему суспільних відносин» [2, с. 118].

Приблизно у тому ж ракурсі розмірковує науковець О. В. Зіменко, підкреслюючи близькість названих категорій та більш широке значення серед них категорії «правова система»: «у сучасній юридичній літературі поняття «система права» й «правова система» розглядаються як близькі, взаємопов'язані явища. При цьому «правова система» вживається в більш широкому значенні. У питанні щодо структури системи права погляди науковців характеризуються єдністю. Основними елементами структури системи права є норми права, галузі, підгалузі й інститути права. Підходи у визначенні правової системи, її елементного складу різняться. Більш складним і менш дослідженим є питання щодо взаємозв'язку та взаємовпливу правової системи і системи права» [3, с. 32].

Дуже широке трактування категорії «правова система» надає науковець Д. Лук'янов, який визначає її «як сформовану під впливом об'єктивних закономірностей розвитку певного суспільства сукупність всіх його правових явищ, які перебувають у стійких зв'язках між собою та з іншими соціальними системами» [4, с. 33].

Найбільш вірно, на наш погляд, надає характеристику категорії «правова система» у своєму монографічному дослідженні науковець М.Г. Хаустова, яка розглядає цю категорію як право, узятого в цілісно-понятійному, розгорнутому й функціональному стані, узагальнені суперечності та закономірності розвитку правової системи. Вона доводить залежність досконалості

механізму адаптації законодавства України до законодавства ЄС від подібності правової системи України з романо-германським типом. Досліджуючи напрями і тенденції розвитку правової системи України, науковець підкреслює її інтеграцію з правовими системами країн Європи, зокрема, в оновленні вітчизняної законодавчої практики [5]. Тобто, продовжуючи міркування М.Г. Хаустової, можна сказати, що правова система України для свого перманентного удосконалення постійно черпає необхідні їй «каркасні правові елементи» з міжнародно-правових європейських стандартів та бере їх за методологічну основу.

Ще більш категорично з приводу запозичення можливих міжнародно-правових стандартів у правову систему України висловилась науковець В.О. Чукаєва, яка, погоджуючись із Ю. Оборотовим, стверджує, що треба виділити особливу правову сім'ю – євразійську, оскільки правова система України (зокрема, Росії та Білорусі) дуже відрізняється від романо-германської правової системи, системи загального права та інших правових систем. Це пов'язано з тим, що розвиток правової системи України необхідно пов'язувати не з утворенням давньоруської або сучасної української держави, а зі становленням цивілізації, спочатку слов'янської, а потім – євразійської, у якій більшою мірою наявний монголо-тюркський елемент, що був утілений у правову систему України, коли її території перебували у складі Російської імперії. Але, все ж таки в першу чергу розглядає можливість ефективної інтеграції української правової системи в систему європейського права [6]. Як бачимо, В.О. Чукаєва розглядає можливі джерела запозичення міжнародно-правових стандартів дещо ширше.

Підсумовуючи сказане вище, можна констатувати, що задля розгляду міжнародно-правових стандартів у якості методологічної основи для створення та удосконалення національних правоохоронних систем ці стандарти також притаманні і національним правовим системам, і системам права і, насамкінець, всьому праву окремо взятої держави. Інакше кажучи, міжнародно-правовий стандарт однаково запозичується в усі національні правові системи (елементи) країни.

А тепер ми дослідимо особливості впливу міжнародно-правових стандартів на діяльність правоохоронних органів, тобто розглянемо дві дуже серйозних категорії: «правоохоронні органи» та «правоохоронна діяльність». Результатом дослідження буде відповідь на питання: в правове регулювання діяльності яких конкретно правоохоронних органів можна і необхідно імплементувати міжнародні стандарти та в якому об'ємі та сенсі може їх запозичувати безпосередньо сама правоохоронна діяльність?

Стосовно поняття «правоохоронні органи» дуже відверто висловилися науковці А. Фаріон-Мельник та О. Яремко. Вони зазначають, що «термін «правоохоронні органи» є предметом дослідження багатьох монографій, наукових досліджень і дисертацій, в яких немає чіткої відповіді на базове питання – дефініція правоохоронного органу..», що цей термін «є найбільш невизначеним в українському правовому полі..», що «на сьогодні в Україні законодавчо не закріпленій вичерпний перелік правоохоронних органів, оскільки різні законодавчі акти трактують поняття і перелік правоохоронних органів по-різному..» [7, с. 66]. На підставі аналізу багатьох наукових праць інших вчених авторки роблять спробу сформулювати своє бачення категорії: «Правоохоронні органи – це органи державної влади, за функціональним критерієм спрямовані на *фахове здійснення правоохоронної діяльності* з метою забезпечення верховенства права і правопорядку, охорони прав, свобод і законних інтересів фізичних осіб, прав і законних інтересів юридичних осіб, інтересів суспільства та держави від протиправних посягань». Говорячи про дефініцію «система правоохоронних органів», вони знову ж підкреслюють те, що вище ми виділили курсивом: «Система правоохоронних органів – це цілісна, ієрархічна, структурована сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих правоохоронних органів, за функціональним критерієм спрямовані на *фахове здійснення правоохоронної діяльності* з метою...» (далі за текстом) [7, с. 69]. Залишається лише з'ясувати: що є *фаховим здійсненням правоохоронної діяльності* та які критерії потрібні для цього. Нажаль, авторки на ці питання відповіді не надають.

Наведемо точку зору іншого науковця В.І. Мельника, який під правоохоронними органами розуміє «групу державних органів, наділених *спеціальними завданнями, функціями й компетенцією*, які реалізуються в рамках правоохоронної діяльності з метою забезпечення охорони прав і законних інтересів фізичних, юридичних осіб та держави, що здійснюється на умовах й у порядку, визначеному чинним законодавством із застосуванням невластивих для інших установ санкціонованих способів і засобів» [8, с. 76]. З огляду на таке розуміння до числа основних правоохоронних органів як суб'єктів системи економічної безпеки України науковець відносить: 1) органи прокуратури; 2) Національну поліцію; 3) Службу безпеки України; 4) Національне антикорупційне бюро України; 5) підрозділи податкової міліції Державної фіскальної служби України; 6) Державне бюро розслідувань [8, с. 76]. Як бачимо, перелік правоохоронних органів явно не вичерпаний. До того ж виникає питання: які державні органи

наділені *спеціальними завданнями, функціями й компетенцією*, може мова йде про лише про розвідувальні та контррозвідувальні органи? А чи можна назвати хоча б один державний орган, який би не мав *спеціальних завдань, функцій або компетенції*? На нашу думку, навряд чи можна знайти такий орган.

Оригінально до визначення кількості правоохоронних органів підійшли автори Науково-практичного коментаря Конституції України (станом на 20 травня 2018 року), що був розроблений Інститутом законодавства Верховної Ради України. У коментарі до ч. 3 ст. 17 Конституції України автори до правоохоронних органів відносять: «Службу безпеки України, Державну прикордонну службу України та деякі інші державні структури» [9, с. 41–47].

Науковець О.В. Тюріна, зробивши детальний аналіз напрацювань відомих вітчизняних юристів О.М. Бандурка, В.П. Бож'єва, К.Ф. Гуценко, М.А. Ковальова та інших, діяльність правоохоронних органів розглядає у сукупності із судовими органами, тобто відносить їх до єдиної системи: «Система судових і правоохоронних органів являє собою складне утворення і може бути розглянута як така, що охоплює систему судових органів (судову систему) та систему правоохоронних органів». У той же час, на її думку, суди та правоохоронні органи самі по собі складають окремі системи: «судова система – це сукупність судових установ, основним призначенням яких є здійснення правосуддя, що визначає її місце у здійсненні охорони і захисту прав, інтересів особи, суспільства і держави як центральної ланки та однієї з фундаментальних гілок державної влади, оскільки завданням правосуддя підлегли більшість напрямів правоохоронної діяльності... Система правоохоронних органів на відміну від нормативно визначеної системи судових органів існує *de facto*, тобто наявність даної системи визначається не її нормативним визначенням, а реальним існуванням правоохоронних органів, які в своїй функціональній єдності утворюють систему, що є частиною державного апарату і наділена певною автономією в системі державних органів». Але робить акцент на тому, що «відсутність нормативного визначення системи правоохоронних органів спричиняє й неоднозначність її наукового розуміння» [10, с. 6-7].

Привертає увагу міркування О.В. Тюріної й стосовно правоохоронної діяльності, які вона висловлює також на основі аналізу праць науковців А.С. Піголкіна, С.С. Алексєєва, О.М. Бандурка. Вона констатує, що основними напрямками правоохоронної діяльності є такі: «діяльність із забезпечення охорони учасників кримінального судочинства; діяльність органів прокуратури; діяльність із виявлення, запобігання та розслідування злочинів; діяльність із захисту

державної (національної) безпеки, державного кордону й охорони правопорядку. Кожний напрям правоохоронної діяльності має суттєві особливості. Цим пояснюють наявність так званих «силових структур», субординацію всередині правоохоронних органів, певних організаційних та інформаційних зв'язків між ними, автономне, тобто незалежне одне від одного, відомче регулювання оперативної діяльності й управління» [10, с. 11].

Отже, одразу кидається в очі явне прагнення науковця віднести до правоохоронних органів усі силові структури, кількість яких в певний період часу може відрізнятись та змінюватись. З таким науковим підходом не можна не погодитись. Дійсно, немає потреби та необхідності в окремому нормативно-правовому акті у конкретний точковий момент часу визначати вичерпну кількість правоохоронних органів. А якщо створюється новий правоохоронний орган, то визначення його прав, обов'язків, компетенції тощо здійснюється на підставі тих самих міжнародно-правових стандартів, що були застосовані й для вже існуючих силових структур.

Невипадково в Україні відсутнє конституційне закріплення поняття правоохоронного органу та їх системи. Тільки у ч. 3 ст. 17 Конституції України згадується термін правоохоронні органи: «Забезпечення державної безпеки і захист державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом».

Тепер перейдемо до розгляду міжнародно-правових стандартів та дамо їм загальну характеристику.

У загальному вигляді міжнародно-правові стандарти у сфері національних правоохоронних систем – це, по-перше, передбачені в міжнародному праві правила організації самої правоохоронної діяльності, а, по-друге, – правила організації і діяльності кожного державного органу, який відноситься до правоохоронного. Говорячи про національні правоохоронні системи, то міжнародно-правові акти закріплюють основні принципи, форми і методи їх функціонування, розробляють та рекомендують законодавчим структурам держав, в першу чергу, стандарти та еталони гарантій прав і свобод людини і громадянина. Ось чому визнання міжнародно-правових актів, ратифікація, і реалізація їх положень у внутрішньодержавному законодавстві є одним з обов'язків, взятих на себе будь-якою державою, у тому числі й Україною перед міжнародним співтовариством. Невипадково у ст. 9 Конституції України вказується, що чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких дана Верховної Радою України, є частиною законодавства України. Міжнародні договори, що

не суперечать Конституції України, є обов'язковими для виконання всіма юридичними і фізичними особами.

В першій частині статті ми показали, що кількість правоохоронних органів може бути різною. Це і органи судової системи, і органи прокуратури, і органи державної безпеки, прикордонні органи, і органи кримінального судочинства та охорони правопорядку, насамкінець, розвідувальні та контррозвідувальні органи тощо. Це стосується і правоохоронної діяльності, яка може бути і судовою діяльністю, і прокурорським наглядом, і оперативно-розшуковою, і охороною державного кордону, насамкінець, і розвідувальною, і контррозвідувальною тощо. Отже, для кожного органу та для кожного напрямку його діяльності можна з міжнародно-правових актів взяти за певні правила або еталони низку стандартів. Наприклад, стосовно діяльності поліції у сфері захисту права власності до міжнародних стандартів можна віднести три групи міжнародно-правових актів, які:

1) регламентують одне із основоположних прав людини – право власності (Загальна декларація прав людини 1948 року (ст. 17), Конвенція ООН про статус біженців 1951 року, Конвенція про статус апатридів 1954 року, Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації 1965 року, Міжнародна конвенція про захист прав усіх трудящих-мігрантів та членів їхніх сімей 1990 року та ін.);

2) регулюють питання захисту прав власності на регіональному рівні (Протокол № 1 до Європейської конвенції з прав людини і основних свобод, прийняття якого призвело до уточнення міжнародно-правового розуміння права власності у порівнянні зі ст. 17 Загальної декларації прав людини, що суттєво розширило межі можливого застосування цієї норми міжнародного права);

3) тлумачать і застосовують Європейську конвенцію з прав людини і основних свобод та протоколи до неї стосовно захисту права власності (судові рішення Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ), юрисдикція якого, відповідно до ст. 32 ЄКПЛ, поширюється на всі питання тлумачення і застосування Конвенції та протоколів до неї).

З вищеведеного можна зробити висновок, що «міжнародні стандарти діяльності поліції щодо адміністративно-правового захисту права власності є системою, що складається із універсальних і регіональних стандартів захисту прав людини, міжнародних стандартів захисту права власності, стандартів діяльності поліції та стандартів здійснення адміністративної діяльності» [11, с. 259].

Теж саме можна сказати і про міжнародні стандарти щодо дотримання та гарантії прав

людини в діяльності органів внутрішніх справ. До першої групи актів відносяться ті, що визначають загальні стандарти поведінки працівників правоохоронних органів в різноманітних ситуаціях, пов'язаних із боротьбою з правопорушеннями, затриманням правопорушників, утриманням під вартою, виконанням покарань тощо (Загальна декларація прав людини 1948 р.; Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р.; Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права 1966 р.; Підсумковий документ Віденської зустрічі представників держав-учасниць Наради по безпеці і співробітництву в Європі, прийнятий у 1989 р.; Паризька хартія для нової Європи 1990 р.; Документи Конференції по людському виміру Наради по безпеці і співробітництву в Європі 1990 р. і 1991 р.; Європейська конвенція про захист прав людини й основних свобод 1950 р.; Мінімальні стандартні правила поводження із в'язнями, прийняті Першим Конгресом ООН по запобіганню злочинності й поводженню з правопорушниками 1955 р. та ін.). До другої групи відносяться акти, які безпосередньо регулюють поведінку посадових осіб (Кодекс поведінки посадових осіб по підтримці правопорядку, прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН у 1979 р.; Європейський кодекс поліцейської етики, прийнятий Комітетом Міністрів Ради Європи 19 вересня 2001 р.; Основні принципи застосування сили і вогнепальної зброї службовими особами по підтримці правопорядку, прийняті Восьмим Конгресом ООН по попередженню злочинності й поводженню з правопорушниками 1990 р. та ін.). До третьої групи відносяться судові рішення Європейського Суду з прав людини (ЄСПЛ) за результатами розгляду справ громадян, права яких були незаконно обмежені діями або бездіяльністю посадовими особами органів внутрішніх справ.

У подібному сенсі, тобто по трьох групах, можна навести більш дрібні міжнародні стандарти, наприклад, міжнародно-правові стандарти поліцейської діяльності щодо протидії катуванням, де до першої групи належить Конвенція проти катувань і інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження або покарання 1984 р.

Говорячи про функції міжнародних стандартів, які безпосередньо відображають методологічну основу для створення та удосконалення національних правоохоронних систем, то вони мало чим відрізняються від загальних функцій права взагалі та функцій міжнародного права зокрема. Їх можна класифікувати і за сферою правового впливу, і за характером впливу на свідомість і поведінку суб'єктів відносин, і за характером впливу, і за сферою, на яку поширюються функції права тощо. Безумовно, міжна-

родні стандарти виконують широке коло функцій, серед яких достатньо назвати:

- установчу функцію, яка полягає у первинному заснуванні певних міжнародних інститутів;
- уніфікаційну або стандартизаційну функцію, яка полягає у введенні єдиних правових стандартів для документації, стандартизації термінів тощо;
- координуючу функцію, яка полягає у встановленні єдиних правил поведінки, які є стандартами для всіх національних правоохоронних систем, що дозволяє їм взаємодіяти, а не заважати одна одній;
- охоронну функцію, яка полягає у закріпленні механізмів, які б захищали законні права й інтереси держави та дозволяли спільно (колективно) карати порушників;
- забезпечувальну функцію, яка полягає у спонуканні держав та їх правоохоронних систем дотримуватись певних правил поведінки як у мирний час, так і в період війни тощо.

Висновки. Керуючись демократичними засадами розвитку держави та продовжуючи нарощувати темпи приведення своєї національної правоохоронної системи до сучасних світових і європейських стандартів, Україна і надалі буде розглядати міжнародно-правові стандарти як методологічну основу для створення та удосконалення своєї національної правоохоронної системи. Неухильне дотримання передбачених в міжнародному праві правил організації і здійснення діяльності судовими та правоохоронними органами, дотримання принципів міжнародного права, зокрема принципу поваги до прав людини і громадянина, є показовими критеріями авторитету нашої держави як на міжнародній арені, так і у середині українського суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кучук А.М. «Правова система» і «Legal System» у дослідженнях вітчизняних і зарубіжних учених. *Науковий вісник Сіверщини*. Серія: Право № 1 (3), 2018. С. 9–17.
2. Риженко Ю.М. Система права та правова система: особливості взаємозв'язку та взаємовпливу. *Держава і право*. Випуск 45. с. 113–119. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/11141/21-Rizhenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 03.10.2022).
3. Зіменко О.В. Система права та правова система: поняття та особливості співвідношення. *Вісник Запорізького національного університету* № 4, 2011. С. 27–34.
4. Лук'янов Д. Правова система як предмет порівняльно-правових досліджень: характеристика за теорією систем. *Вісник Національної академії правових наук України*, № 2 (81), 2015. С. 27–35.

5. Хаустова М.Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні: Монографія. Харків, Право, 2008. 160 с.
6. Чукаєва В.О. До проблеми типології правової системи сучасної України. *Juris Europensis Scientia*. Випуск 4, 2020. С. 20–24.
7. Фаріон-Мельник А., Яремко О. Правоохоронні органи: питання термінології та системи. *Актуальні проблеми правознавства*. 2 (22), 2020. С. 65–70.
8. Мельник В.І. Система правоохоронних органів із забезпечення економічної безпеки України. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. Випуск 1, 2020. С.73–77.
9. Конституція України. Науково-практичний коментар [текст] Станом на 20 травня 2018 р. І За заг. ред. Чижмарь К.І. та Лавриновича О.В. – Київ: Видавничий дім «Професіонал», 2018. – 290 с.
10. Тюріна О.В. Сучасні системи судових і правоохоронних органів (порівняльно-правова характеристика). *Київський національний університет внутрішніх справ*. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/6079/1/Tiurina%20O.%20V.%20Modern%20systems%20of%20judicial.pdf> (дата звернення: 03.10.2022).
11. Марусяк Л.О., Павлюк Н.М. Міжнародні стандарти діяльності поліції у сфері захисту права власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 3/2020. С. 257–260.